

Zdaj veter raznaša besede njegove,
prisluhni natanko, da čuješ glasove:
Lepo je, veš, mama, lepo je živeti,
toda, za kar sem umrl, bi hotel še enkrat umreti!

Je napisal pesnik in partizan Karel Destovnik Kajuh v pesmi Materi padlega partizana. Sto letnico njegovega rojstva praznujemo letos. Star komaj 22 let je na oltar domovine, kot partizan položil svoje življenje.

Spoštovani zbrani,

Na današnji dan se spominjamo vseh pokojnih, obujamo spomine na tiste, ki smo jih poznali in poskušamo dojeti in razumeti ta naš kratek sprehod skozi življenje na tem svetu. Za vsakim nagrobnim kamnom, spomenikom na katerem in vklesano ali zapisano ime se skriva usoda posameznika, družine, ali skupine posameznikov.

Spomin na naše drage pokojne, naše sorodnike je naš osebni spomin nanje, na naše sobivanje z njimi, če smo jih poznali. Ko stojimo ob njihovih grobovih se nam pogosto orosi oko.

Povsem drugačen mora biti narodov spomin na vse tiste, ki jih vsaj mi mlajši nismo poznali. Ni ga več med nami, ki bi se spomnil vseh tistih mladih fantov in deklet, žena in mož, ki so napisani ali pa so še vedno neznani, na spominskih obeležjih posvečenim padlim partizanskim borkam in borcem, vsem tistim, ki jih je okruten način, pogosto iz maščevanja, ali pa zgolj samo zato, ker so bili Slovenci pobil okupator. Mnogi padli, mnogi pobiti, kot talci, odpeljani taborišča niso bili nič starejši kot Kajuh. Strinjali se boste, da brez njih upora, mogoče danes ne bi bili tu kjer smo.

Slovenska pisateljica, partizanka Fani Okič je v njeni pesmi Sporočilo zapisala:

Mi nismo hoteli sovraštva in kletve,
mi nismo hoteli požganih domov,
mi nismo hoteli uničene žetve,
mi nismo hoteli solza, ne grobov.

Danes leta 2022 si težko predstavljamo, kaj je gnalo vse te mlade ali manj mlade ljudi, da so se pridružili narodno osvobodilnemu gibanju. Zapustili so domača ognjišča, družine in prijatelje, ter se podali na neznano pot, zavedajoč se, da se morda domov nikoli več ne bodo vrnili. Veličasten je bil ta narodno osvobodilni boj tudi na primorskem, prav tu so ljudje vedeli, da brez upora ne bodo nikoli ne pisali, brali, peli ali molili v slovenskem jeziku. Dvajsetletni fašistični teror jim je to jasno pokazal.

In še nekaj se je potrebno vedno zavedati, in tudi zaradi tega se moramo z globokim spoštovanjem klanjati spominu na padle partizanske borke in borce, ter vse žrtve okupatorjev in domačih izdajalcev. Bili so na pravi strani, na strani zavezniške koalicije v boju proti fašizmu in nacizmu.

Cerkljansko je bilo med drugo svetovno vojno prav posebno območje, to prav gotovo ne bi bilo mogoče brez zavednih ljudi, ki so živeli in še živijo tod. Nekaterih dogodkov, nekaterih krajev tu na Cerkljanskem se bomo vedno spominjali, saj nas opominjajo, nam dajejo moči, tudi, ko nam včasih ni najlažje.

Nam mlajšim je pripadla posebna čast, da smo leta 1991 zaključili in dokončno uresničili sanje slovenk in Slovencev po samostojni državi.

Naj dan spomina na mrtve ne bo le izraz našega spoštovanja do pokojnikov, ki so nas vodili skozi življenje, ali do žrtev, ki so nam priborili svobodo. Ko se tako spominjamo umrlih ali padlih za svobodo imejmo vedno pred očmi tudi to, da si moramo vsakodnevno prizadevati za mir,

za končanje vojn po vsem svetu. Vojne so namreč izraz nemoči diplomacije, vojne so trpljene, vojne prinašajo smrt, velikokrat v imenu ideologij, religij ali vojnih dobičkarjev.

Spoštovane in spoštovani

Vabim vas, na trenutek tihe zbranosti v spomin vseh, ki so dali življenja za svobodo slovenskega naroda.

Slava jim.